

IMITACIJA

(imitatio, lat. posnemanje)

DOPOLNILNI GLAS (ALT)

1

TEMA (SOPRAN)
PROPOSTA
ANTECEDENS
(DUX)

ODGOVOR (TENOR)
RISPOSTA
CONSEQUENS
(COMES)

Allegretto

1. **ŠTEVILO GLASOV IMITACIJE** – skupno število teme in odgovorov

- IMITACIJA DVEH ALI VEC TEM
- IMITACIJA Z DOPOLNILNIM GLASOM
- STROGA IMITACIJA
- PROSTA IMITACIJA

Gornji primer: *dvoglasna imitacija z dopolnilnim glasom (= triglasje)*

2. **CASOVNA ODDALJENOST** – razdalja med prvim tonom teme in prvim tonom odgovora (sinonimi: metricna razdalja, ritmicno-metricna r., vodoravna r., horizontalna r., linearna r., vodoravni zamik itn.). Izražamo jo v taktih (npr. takt, dva takta) ali ritmičnih vrednostih (npr. dve cetrtniki, polovinka s piko itn.).

- NARAVNA IMITACIJA
- KANONSKA (sinonim: umetna i., stretna i. itn.)
- IMITACIJA PER ARSIN ET THESIN

Gornji primer: *enotaktna oddaljenost, razdalja med temo in odgovorom je polovinka s piko ipd.*

3. **INTERVALNA ODDALJENOST** – intervalna razdalja med prvim tonom teme in prvim tonom odgovora (sinonimi: prostorska oddaljenost, navpicna razdalja, vertikalna r. itn.)

Gornji primer: *imitacija na spodnji oktavi*

4. **SMER ODGOVORA** (glej naprej)

Gornji primer: *istosmerna imitacija*

5. **ABSOLUTNE RITMICNE SPREMEMBE** (glej naprej)

Gornji primer: *ni absolutnih ritmičnih sprememb*

6. **TONALNI ALI REALNI ODGOVOR** (glej naprej)

Gornji primer: *odgovor ni na zgornji kvinti ali spodnji kvarti*

AD 4. SMER ODGOVORA

1. ISTOSMERNI ODGOVOR (ISTOSMERNNA IMITACIJA)

	TEMA	ODGOVOR	
1			TONALNA TRANSPOZICIJA
2			REALNA TRANSPOZICIJA

2. PROTISMERNI ODGOVOR (INVERZNA IMITACIJA, ZRCALNA I., Z. I. PO VODORAVNI OSI)

	TEMA	ODGOVOR	
3			TERCNA OS (STICNI TON) [Prosta:] intervali po kvaliteti niso enaki
4			[Stroga:] zaporedje intervalov je enako po kvantiteti in kvaliteti
5			OS INVERZIJE JE PRIKRITA (LATENTNA) (NI STICNEGA TONA) SEKSTNA OS (STICNI TON)

3. RETROGRADNI ODGOVOR (RAKOVA OBRNITEV TEME, Z. I. PO NAVPICNI OSI)

	TEMA	ODGOVOR	
6			Tema od konca proti zacetku

4. PROTISMERNI IN RETROGRADNI ODGOVOR

	TEMA	ODGOVOR	
7			Tema je »prezrcaljena« po obeh oseh

AD 5. ABSOLUTNE RITMICNE SPREMEMBE

	TEMA	ODGOVOR	
8			ODGOVOR JE TEMA V (RITMICNI) AVGMENTACIJI – DOLŽINA TONOV JE PODVOJENA
9			ODGOVOR JE TEMA V (RITMICNI) DIMINUICIJI – DOLŽINA TONOV JE PREPOLOVLJENA
10			DVOJNA DIMINUICIJA – DOLŽINA TONOV JE DVAKRAT PREPOLOVLJENA

AD 6. TONALNI ALI REALNI ODGOVOR (odgovor je diatonicna transpozicija teme na zgornjo kvinto ali spodnjo kvarto, to je na dominantno tonalitete ali modusa!!!)

	TEMA	ODGOVOR	
11			REALNI ODGOVOR (=REALNA TRANSPOZICIJA)
12	TEMA V OBSEGU HEKSAKORDA		TONALNI (MEŠANI) ODGOVOR (=MODIFICIRANA REALNA TRANSPOZICIJA)
13			REALNI ODGOVOR (=REALNA TRANSPOZICIJA)
14	TEMA PRESEGA HEKSAKORD, TON h JE AKORDICNI (=FUNKCIJSKI) TON		REALNI ODGOVOR (=TONALNA TRANSPOZICIJA, MODALNA OBLIKA, KI NI UPORABNA; TON h je AKORDICNI TON)
15			TONALNI ODGOVOR (=MODIFICIRANA REALNA/TONALNA TRANSPOZICIJA)
16			REALNI ODGOVOR (=REALNA TRANSPOZICIJA)
17	TEMA PRESEGA HEKSAKORD, TON h JE MELODICNI (=NEFUNKCIJSKI) TON		NAPACNI TONALNI ODGOVOR – TON h JE SPODNJA MENJALNA NOTA
18			PRAVILNI TONALNI ODGOVOR – TON h PRVEGA TAKTA JE MELODICNI (=NEFUNKCIJSKI)

20			TON h DRUGEGA TAKTA JE AKORDICNI (=FUNKCIJSKI)
21	PADAJOCA, TOKATNA TEMA V OBSEGU V – I		REALNI ODGOVOR (=REALNA TRANSPOZICIJA)
22	S		TONALNI ODGOVOR – TEMA JE POPACENA (DEFORMIRANA)
			MOŽNI ODGOVOR – TEMA NASTOPI NA S (=IZPELJANKA TONALNEGA ODGOVORA)

NALOGE:

1. Ugotovi os inverzije v primeru stroge inverzije na str. 2 pod točko 2, primer št. 4.
2. Opredeli imitacijo (ali melodični odnos med glasovi) v spodnjih primerih:

1.

Andante sostenuto. J.S. Bach

1		4	
2		5	
3		6	

2.

Andante (♩ ca 96)

Fuga tertia in F

takt 48-53

1		4	
2		5	
3		6	

3.

Musical score for exercise 3, showing a piano accompaniment with a treble and bass staff. The music is in a minor key and features a steady eighth-note accompaniment in the bass and a more melodic line in the treble.

1		4	
2		5	
3		6	

4.

Musical score for exercise 4, showing a piano accompaniment in 2/4 time with a mezzo-forte (mf) dynamic. The music features a complex rhythmic pattern with many beamed eighth and sixteenth notes, and various accidentals.

1		4	
2		5	
3		6	

5.

Musical score for exercise 5, showing a vocal line with lyrics and a piano accompaniment. The lyrics are: "ben. sen. len. } Ein Floh, ein Floh, ein Floh, ein Floh, ein Floh, ein Floh, ein Floh, ein Floh,". The music is in a major key and features a simple piano accompaniment.

1		4	
2		5	
3		6	

6.

Allegro (♩=88)

For.

1	4
2	5
3	6

7.

1	4
2	5
3	6

8.

1	4
2	5
3	6

KANON

(κᾶνων, gr. merilo, merilna vrvi; pren. vzorec, predpis, pravilo)

Kánon je glasbena oblika, grajena z dosledno uporabo tehnike imitacije.

Glede na doslednost posnemanja sta možni dve obliki:

1. **ŠTROGI KANON**:
  - a) odgovor (risposta) je povsem enak temi (proposta);
  - b) tema nastopi vselej z zamikom, izjeme so:
    - 1) rakov kanon,
    - 2) proporcionalni kanon,
    - 3) zrcalo;
  - c) odgovor je vselej strogo izpeljan iz teme (kontrapunktično variiranje ali obdelava, npr. odgovor je tema v inverziji, avgmentaciji etc.).
2. **PROSTI KANON**: kanon, ki ne ustreza gornjim kriterijem, je prosti kanon.

OSNOVNE VRSTE KANONA

1. **ŠTEVILO GLASOV** (dopolnilni glasovi – mešani kanon)
2. **ŠTEVILO TEM ALI MOTIVOV**
(dvojni kanon (canon duplex), trojni kanon (canon triplex), etc.)
3. **INTERVAL KANONICNIH VSTOPOV**
4. **IMITACIJSKA OBLIKA**
  - i) istosmerni kanon (canon in motu recto)
  - ii) protismerni k. (canon in motu contrario)
  - iii) retrogradni k. (canon cancrizans (cancricans))
  - iv) protismerni in retrogradni k.
  - v) kanon v avgmentaciji (canon per augmentationem)
  - vi) k. v diminuciji (canon per diminutionem)
  - vii) kanon kombinirane oblike (canon polymorphus)
5. **IMITACIJSKA DOSLEDNOST**
  - i) tonalni
  - ii) realni (gibanje po kvintnem krogu – canon (circularis) per tonos)
6. **ZAKLJUČEK KANONA**
  - i) končni kanon (canon finitus) (s kodo)
  - ii) neskončni kanon (canon infinitus) (canon perpetuus)
7. **NOTACIJA KANONA**
  - i) izpisani (odprti) kanon (canon apertus)
  - ii) naznaceni (zaprti) kanon (canon clausus); izpis (notacija)—resolutio;
  - iii) neoznaceni kanon, kriptična notacija (canon aenigmaticus)
8. **KOMPOZICIJSKA UPORABA KANONA**
  - i) samostojna vokalna ali instrumentalna oblika,
  - ii) sestavni del neke oblike, moteta, fuge etc.,
  - iii) motivicni kanon – kratki kanonski odseki, ki so lahko sestavni del poljubne glasbene oblike.

NALOGA: OPREDELI KANONA!

1.

Allegretto S. Premrl

The first system shows the beginning of the piece with a treble clef and a bass clef. The key signature has two flats (B-flat and E-flat). The tempo is 'Allegretto' and the dynamic is 'mf'. The score is written for piano with two staves per system.

Blank musical staff lines for student practice.

2.

W. A. Mozart

The score is for a vocal line in 3/4 time, key of B-flat major. It features four first endings (1., 2., 3., 4.) for the lyrics. The lyrics are: "A - ve Ma - ri - a, a - - - ve Ma - ri - a, a - - - ve, a - - - ve Ma - ri - a, a - - - ve Ma - ri - a, Ma - ri - a, a - - - ve, a - - - ve Ma - ri - a, a - - - ve, a - - - ve." The score ends with a double bar line and repeat dots.

Blank musical staff lines for student practice.

Pomlad, kanon a4

Andrej Misson

Marec, 2000

Veselo *f* 1. 2. 3. 4.

Hu - ra, hu - ra, po - mlad je tu, po - mlad je tu, hu - ra, hu - ra, ve - se - lja čas, ve - se - lja čas, pri - ha - ja, hu - ra, hu - ra, hu - ra, hu - ra, hu - ra, hu - ra, hu - ra, hu - ra.

Coda

1. 2. 3.

hu - ra, hu - ra. Hu - ra, hu - ra, hu - ra, hu - ra, hu - ra, hu - ra.

INVERZNI KANON

Oblikujemo ga podobno, le da uporabljamo melodično inverzijo.

1. glas

2. glas

hu - ra, hu - ra, Hu - ra, hu - ra, hu - ra, hu - ra.

1. glas

2. glas

hu - ra, hu - ra, po - mlad je tu, po - mlad je tu, hu - ra, ve - se - lja čas pri - ha - ja, hu - ra, hu - ra, hu - ra, hu - ra, po - mlad je tu, po - mlad je tu, hu - ra, ve -

ETC.

10

10

ra, hu - ra, po - mlad je tu, po - mlad je tu, hu - ra. se - lja čas pri - ha - ja, hu - ra, hu - ra, po - mlad je tu, po - mlad je tu, hu - ra.

RAKOV KANON

1. Rakov kanon oblikujemo tako, da najprej oblikujemo temo do polovice (A–B), nakar jo prepisemo od konca proti začetku in prestavimo v drug glas, od polovice do konca (B–A). Pri oblikovanju linije ne pozabimo na besedilo.

2. Nad melodico linijo odgovora (B–A) oblikujemo nadaljevanje teme (=kontrapunkt, B–C).

3. Nadaljevanje teme (B–C) obrnemo po vodoravni osi in prepisemo na začetek drugega glasu (odgovora, C–B).

4. Nazadnje še pregledamo, morebiti popravimo in dodamo besedilo!

Pomlad, rakov kanon a2

Andrej Misson

Marec, 2000

Veselo *f*

1. glas
Hu - ra, hu - ra, po - mlad je tu, po - mlad je tu, hu - ra, ve - se - lja

2. glas
Hu - ra, po - mlad je tu, po - mlad je tu, hu - ra, hu - ra, pri - ha - ja ve - se - lja čas,

čas, pri - ha - ja, hu - ra, hu - ra, po - mlad je tu, po - mlad je tu, hu - ra.

hu - - - ra, po - mlad je tu, po - mlad je tu, hu - ra, hu - ra

KANON V AVGMENTACIJI

Kanon v avgmentaciji ali diminuciji oblikujemo prav tako, kot premi ali inverzni kanon.

1. glas
Hu - ra, hu - ra,

2. glas
Hu - ra, hu - ra,

1. glas
Hu - ra, hu - ra, po - mlad je tu, po - mlad je tu, hu - ra.

2. glas
Hu - ra, hu - ra, po -

mlad je tu, po - mlad je tu, hu - ra,

Pomlad, kanon v avgmentaciji

Andrej Misson
Marec, 2000

Veselo *f*

1. glas
Hu - ra, hu - ra, po - mlad je tu, po - mlad je tu, hu - ra, ve - se - lja čas pri - ha - ja. Hu -

2. glas
Hu - ra, hu - ra, po - mlad je tu, po -

¹⁰ ra, hu - ra, po - mlad je tu, po - mlad je tu, hu - ra, ve - se - lja čas pri - ha - ja.

¹⁰ mlad je tu, hu - ra, ve - se - lja čas pri - ha - - - - ja.

NALOGA:

Izdelaj družabni kanon (premi, a2, v unisonu)! Tema naj ima vsaj 8 taktov ali več.

IZDELAVA INSTRUMENTALNEGA KANONA

1. PREMISLI DAN MELODICNI ZACETEK (harmoniziraj, bodi pozoren na harmonski ritem in zastopstvo akordov v dvoglasju, analiziraj oblikovanost motiva zaradi nadaljnega razvoja)

A

T T T
D S D
T Sp. D(Tp) Tp

B

C

C

2. MELODICNI ZACETEK (MOTIV, DVOTAKTJE, TRITAKTJE ...) PRIMERNO TRANSPONIRAJ V DRUG GLAS IN SKICIRAJ OPORNE TOCKE NADALJEVANJA DANEGA MELODICNEGA IZHODIŠČA.

Pri kontrapunktu bodi pozoren predvsem na dvoje:

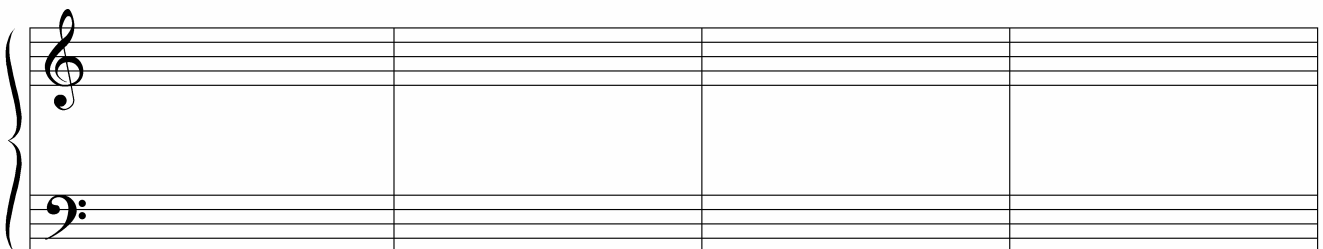
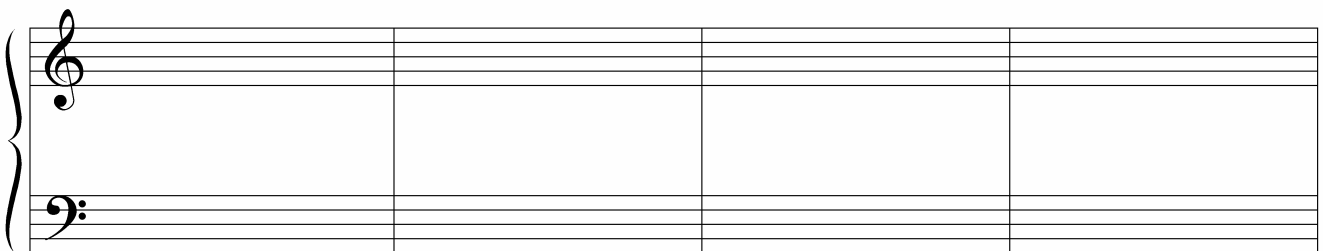
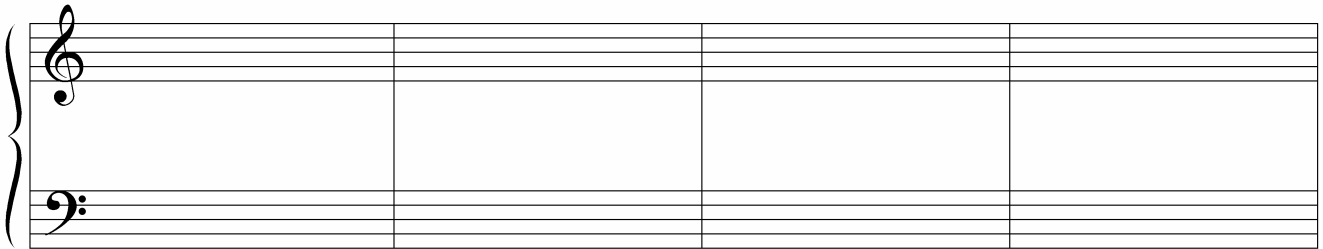
- da je kontrapunkticno – harmonsko – nadaljevanje sozvocno ustrezno in primerno,
- da je tudi melodicni razvoj muzikalen in glasbeno logičen.

3. GRADNJO KANONA NADALJUI PO DVOTAKTNIH ETAPAH. PRED KONCE PREKINI S STROGO IMITACIJO IN PROSTO KONCAJ!

Andante ♩ = ca. 72

NALOGA:

1. IZBERI MELODICNO IZHODIŠČE
2. OBLIKUJE INSTRUMENTALNI, KONCNI KANON (CANON FINITUS) V SKUPNI DOLŽINI 12-16 TAKTOV (4x2, 5x2, coda)

SEKVENCE

Sekvenca je dosledno ponavljanje krajšega ali daljšega motiva ali fraze, vselej na neki drugi stopnji določene tonalitete, ali pa s preходом v novo. Sekvenca mora imeti akordicni model iz vsaj dveh različnih akordov.

(Bach: Invention 1, sek. 1)

ELEMENTA SEKVENCE: MODEL in PONOVI TEV

PONAVLJANJE:
- DOSLEDNO
- VARIIRANO
- MODIFICIRANO

MELODICNI MODEL

M **P1** **P2** **vP3**

SMER:
- P ADAJOCA
- RASTOCA

HARMONSKI MODEL

KADENCNA ZVEZA:
— SEKUNDNA
— TERCNA
— KVARTNO/KVIN TNA

AKORDICNA ZVEZA:
— 5/3 : 5/3
— 6 : 5/3
— 7 : 5/3
— 7 : 7 etc.

C: D T (D) (T) D(p)T(p) (D) (T) D(S) S+ (D) (T) D DD²
G: (T) (S) (T(p))(S(p)) S D T D²

SEKVENCE SO:
— DIATONICNE / KROMATICNE
— NEMODULIRAJOČE / MODULIRAJOČE

NEKAJ POSEBNIH SEKVENC

1

M **P**

Bach: Inv. 15, sek. 1, dvojni model)

M **P1** **P2** **P3**

SESTAVLJENE SEKVENCE ALI SEKVENCE Z DVOJNIM MODELOM

2

AKORDICNI NIZ – HARMONSKI
MODEL
NIMA DVEH RAZLICNIH AKORDOV,
SAMO MELODICNE SEKVENCE

(Bach: Inv.8, akor. niz)

(Bach: Inv. 12, sest. sek.)

3

IMITACIJSKE IN
SESTAVLJENE
SEKVENCE

POMNI ŠE:

1. **ELIPTICNA SEKVENCA**: V MODELU IN PONOVIIVAH JE ELIPTICNA HARMONSKA ZVEZA.
2. **MODULIRAJOCA SEKVENCA** = **TRANSPONIRAJOCA SEKVENCA**
3. **PROSTA SEKVENCA**: VARIIRANJE JE TOLIKŠNO, DA MODEL V PONOVIIVAH NI VEC RAZLOCNO PREPOZNAVEN.
4. **NEPOPOLNA SEKVENCA**: SEKVENCA NASTOPA PRAVILNO SAMO V NEKATERIH GLASOVIIH, NE PA V VSEH.
5. **AKORDICNI NIZ**: AKORDICNA SEKVENCA (MODEL) IMA SAMO EN AKORD.

VAJE:

Poišči in opredeli sekvence:

- elemente (model, ponovitve);
- melodični in harmonski model;
- smer sekvence (rastoca, padajoca);
- posebnosti.

1.

(J.S.Bach)

This musical score for exercise 1 by J.S. Bach consists of two systems of staves. The first system shows a treble clef staff with a sequence of chords and a bass clef staff with a rhythmic accompaniment of eighth notes. The second system continues the sequence with more complex chordal textures and melodic lines in both hands.

2.

Johann Ernst Eberlin (1702-1762)

This musical score for exercise 2 by Johann Ernst Eberlin consists of two systems of staves. The first system shows a treble clef staff with a sequence of chords and a bass clef staff with a rhythmic accompaniment of eighth notes. The second system continues the sequence with more complex chordal textures and melodic lines in both hands.

3.

(Hladnik, iz Slavnostne predigre I.)

This musical score for exercise 3, titled '(Hladnik, iz Slavnostne predigre I.)', consists of two systems of staves. The first system shows a treble clef staff with a sequence of chords and a bass clef staff with a rhythmic accompaniment of eighth notes. The second system continues the sequence with more complex chordal textures and melodic lines in both hands.

4.

(J.S.BACH)

The image shows two systems of musical notation for exercise 4. Each system consists of a treble clef staff and a bass clef staff. The first system has three measures. The treble staff contains eighth and sixteenth notes with fingerings 5, 2, 4, 2, 1, 2. The bass staff contains eighth and sixteenth notes with fingerings 4, 2, 1. The second system also has three measures. The treble staff contains eighth and sixteenth notes with fingerings 3, 2, 2, 2, 1, 2. The bass staff contains eighth and sixteenth notes with fingerings 2, 1, 1, 2, 4.

5.

(J.S.Bach)

The image shows two systems of musical notation for exercise 5. Each system consists of a treble clef staff and a bass clef staff. The first system has three measures. The treble staff contains eighth and sixteenth notes with slurs. The bass staff contains eighth and sixteenth notes with slurs. The second system also has three measures. The treble staff contains eighth and sixteenth notes with slurs. The bass staff contains eighth and sixteenth notes with slurs and a 'y' marking above a note in the final measure.

DVOJNI KONTRAPUNKT

(MEDSEBOJNA ZAMENJAVA DVEH ALI VEC MELODICNIH LINIJ)
 VRSTE DVOJNIH KONTRAPUNKTOV PO INTERVALU (PRIMERI IZ Marpurg,
 Abhandlung von der Fuge)

1. DVOJNI KONTRAPUNKT V OKTAVI (OKTAVNI DVOJNI KONTRAPUNKT)

1	2	3	4	5	6	7	8
8	7	6	5	4	3	2	1

ŠTEV. TABELA

2. DVOJNI KONTRAPUNKT V NONI ALI SEKUNDI

1	2	3	4	5	6	7	8	9
9	8	7	6	5	4	3	2	1

ŠTEV. TABELA

3. DVOJNI KONTRAPUNKT V DECIMI ALI TERCII

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
10	9	8	7	6	5	4	3	2	1

ŠTEV. TABELA

4. DVOJNI KONTRAPUNKT V UNDECIMI ALI KVARTI

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1

ŠTEV. TABELA

5. DVOJNI KONTRAPUNKT V DUODECIMI ALI KVINTI

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1

ŠTEV. TABELA

6. DVOJNI KONTRAPUNKT V TERCDECIMI ALI SEKSTI

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
13	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1

ŠTEV. TABELA

7. DVOJNI KONTRAPUNKT V KVARTDECIMI ALI SEPTIMI

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
14	13	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1

ŠTEV. TABELA

POMNI: NAJPOGOSTEJŠI DVOJNI KONTRAPUNKT JE OKTAVNI, REDKEJŠA STA DECIMNI IN DUODECIMNI, PREOSTALI PA SO REDKI!!!

NALOGE

1. UGOTOVI VRSTO DVOJNEGA KONTRAPUNKTA:

1.

[J. S. Bach, Die Kunst der Fuge, Canone I.]

2.

[J. S. Bach, Die Kunst der Fuge, Canone IV.]

3.

[J. S. Bach, Das Wohltemperierte Klavier I, Fuga II.]

4. (S. Premrl, Pasakalija za orgle)

73 Var. IX

81 Var. X

2. IZBERI CANTUS FIRMUS PREJŠNJIH NALOG IN IZDELAJ KONTRAPUNKT V OKTAVNEM DVOJNEM KONTRAPUNKTU.

3. H GLASOVOMA ZGORNJE NALOGE DODAJ DVA GLASOVA V TERCAH ALI SEKSTAH.

FUGA

(fuga, lat. fuga=beg; fr., ang. fugue, it. fuga, nem. Fuge)

NEKAJ DEFINICIJ

1. *Fuga je monotematska polifona skladba z določenim gradbenim redom* (L. M. Škerjanc, Kontrapunkt in fuga, DZS, Ljubljana, 1952, str. 99).
2. *Fuga je kontrapunktna kompozicija za dva ali več glasov, grajena na temi, ki je v začetku vpeljana imitacijsko in se v nadaljevanju kompozicije še večkrat pojavi* (Collins Encyclopedia of Music, London 1978).
3. *Fuga je najpomembnejša in najbolj dovršena oblika baročnega instrumentalnega in vokalno-instrumentalnega polifonega stila* (V. Pericic, Instrumentalni in vokalno-instrumentalni kontrapunkt, Beograd, 1987)

FUGA KOT POLIFONSKI POSTOPEK (PROCEDURA)

Fuga je polifoni postopek (pocedura), po katerem je najprej izpostavljena (ex-positio, lat. izpostavitev; razlaganje, razvijanje; lat. positio=položaj, lega) tema v značilnem odnosu T – D, tema se izmenoma pojavlja kot dux (T) in comes (D), v nadaljevanju pa temo obdelujemo (razvijamo) s kontrapunktnimi ali harmonskimi sredstvi.

TEKSTURA FUGE

Tekstura (množica odnosov med glasovi v večglasni skladbi) fuge je v splošnem polifona.

Tipične oblike teksture so:

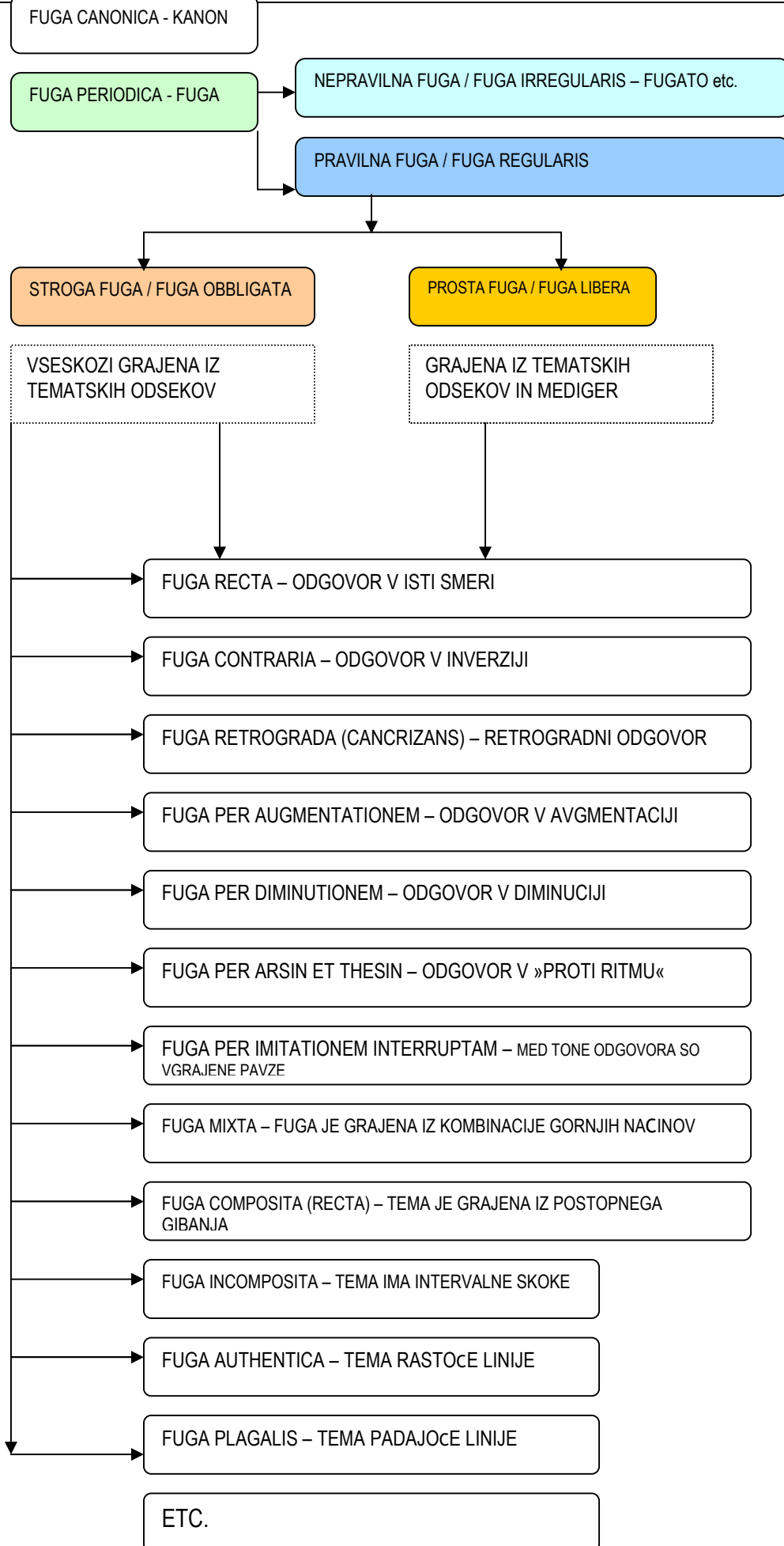
- kvartno-kvintna imitacija v začetku fuge, naravna ali stretna,
- različne oblike imitacij v nadaljevanju,
- glasovi so lahko v dvojnem (trojnem ...) kontrapunktu,
- transpozicija teme z različnimi kontrapunkti,
- pedalni ton v polifoniji,
- netematski deli (deli brez teme, npr. medigre (divertimenti, epizode), odseki polifone progresije, kadence, odseki proste polifonije, pasaže etc.) in tematski deli (deli s temo ali temami),
- uvajanje novih, stranskih motivov,
- manjšanje števila glasov (kvantitativna redukcija teksturne gostote),
- idr.

GLASBENA OBLIKA

Vsako glasbeno delo je omejeno po trajanju (glasbeni čas) in kolicini uporabljenih tonov (glasbeni prostor). Odnosi med toni so utrjeni in urejeni. Zato je tudi fuga glasbena oblika. Vendar pa je abstraktno obliko fuge težko točneje opredeliti. Dolocimo lahko le nekaj stalnih oblikovnih elementov fuge:

1. začetno vpeljevanje teme v večglasje – ekspozicija fuge;
2. makro-tonalni nacrt $\boxed{\text{T}}$ (ekspozicija) – $\boxed{\text{X}}$ (izpeljava) – $\boxed{\text{T}}$ (sklep), začetek fuge je v osnovni tonaliteti, v izpeljavi nastopijo druga območja izven osnovnega, zaključek fuge pa je ponovno v osnovni tonaliteti (tonalna repriza);
3. oblikovne dele fuge lahko povežemo v večjo dvodelno obliko (nastop ene glavne kadence) ali tridelno glasbeno obliko (nastop dveh glavnih kadic).

Pojem »šolska fuga« najboljši idealno predstavlja abstraktno tridelno obliko fuge.

TEMA (SUBJEKT) / T –
DUX

TONALNI ODGOVOR (SUBJEKT) / D –
COMES

1. OSNOVNI ODNOS D-C-D-C ...
2. NETIPICNI ODNOS npr. D-C-C-D ETC.

- ČASOVNA RAZDALJA MED DUXOM IN COMESOM:
1. NORMALNA BREZ ZAMIKA
  2. NORMALNA S KRATKIM PREHODOM (MOSTIČEK)
  3. KANONSKA (STRETNÁ, IMITACIJSKA FUGA, FUGA CANONICA)
  4. Z DALJŠIM ZAMIKOM - MEDIGRA

- TEMA SE KONČA NA:
1. PRIMI
  2. **TERCI**
  3. KVINTI (Z ALI BREZ MODULACIJE)
  4. NETIPICNO
  5. TEMA IMA CODETTO

SEKVENČNA MEDIGRA (FUGA LIBERA) – MODEL SEKVENCE IMA TEMATSKO GRADIVO

NASTOP TEME (MODALNI DUX NA d) IN AVTENTICNA KADENCA NA G (DOMIN. TONALITETA)

KONTRAPUNKT (KONTRASUBJEKT)

1. STALNI
  2. SPREMENLJIVI POMNI!
- KONTRASUBJEKT:
1. KONTRAPUNKT
  2. STALNI KONTRAPUNKT
  3. DRUGA TEMA PRI DVOJNI FUGI

KADENCA:

1. VSAKA KADENCA NE POMENI TUDI KONCA ODSEKA
2. VSAK ODSEK SE KONČA S KADENCO AVTENTICNO (V-I) POLKADENCO (?-V) VARLJIVO (V-VI) PLAGALNO (IV-V)

AVTENTICNA KADENCA NA d-mol / TEMA (OBLIKA COMESA) v d-molu

1. REEKSPOZICIJA:

- a) ponovljena ekspozicija, glasovi vstopajo enako, kot v ekspoziciji
- b) ponovljen je samo posamičen glas (reekspozicija posameznega subjekta, bodisi duxa ali comesa)

2. KONTRAEEKSPOZICIJA:

- a) ponovljena ekspozicija, glasovi vstopajo drugače, kot v prvi ekspoziciji
- b) subjekt nove ekspozicije je variiran

3. DVOJNA (TROJNA ...) EKSPOZICIJA

- a) sukcesivna: vsaka tema dvojne (trojne ...) fuge je vpeljana ločeno
- b) simultana: temi (teme) sta vpeljani hkrati

4. TIPICNE POSEBNOSTI:

- a) v dvoglasni fugi: reekspozicija oz. kontraekspozicija
- b) v troglasni fugi: reekspozicija teme (posnemanje štiriglasne ekspozicije)

5. PERMUTACIJSKA FUGA (dvojna-, trojna- ali vectematska fuga z odseki tematskih permutacij)

6. IMITACIJSKA FUGA (kanonsko razmerje dux/comes je ves čas prisotno v fugi, navadno v osnovni tonaliteti).

ANALIZIRAJ EKSPOZICIJE FUG

(DOLOCI VSTOPE TEM (DUX-COMES), POIŠČI GLAVNO KADENCO, KI LOCI EKSPOZICIJO OD NADALJEVANJA, OPREDELI POSEBNOSTI, CE SO)

1.

Tranquillo e sempre legato. (F. Mendelssohn - Bartholdy)

2.

3.

4.

Allegro (Arne)

5.

Musical score for exercise 5, consisting of four systems of piano accompaniment in 3/4 time with a key signature of two flats. The score includes various rhythmic patterns and fingerings.

6.

Vivace (♩ = 144) (Hindemith)

Fuga quinta in E

f

p

crec.

f

Musical score for exercise 6, titled "Fuga quinta in E" by Hindemith. It is in 8/8 time and marked "Vivace (♩ = 144)". The score includes dynamics like "f", "p", and "crec.".

STILISTICNA DELITEV TEM V (BACHOVIH) FUGAH

1. MOTETNA TEMA (FUGA)

(npr. WTKI/1,8)

ZNACILNOSTI:

VOKALNOST, ZMENA HITROST, »STILE ANTICO«, AMOTIVICNOST (TEMA JE OBLIKOVNA CELOTA), APERIODICNOST ETC.

GLAVA TEME
(PRVA 2
TONA ALI
PRVI MOTIV)

2. RICERKARNA TEMA (FUGA)

(npr. WTKI/4,22)

ZNACILNOSTI:

»RICERKARNOST« (KROMATIKA, SKOKI, ETC.)
KRATKOST TEM, »STILE ANTICO«, AMOTIVICNOST
(TEMA JE OBLIKOVNA CELOTA), APERIODICNOST ETC.

3. PATETICNA TEMA (FUGA)

(npr. WTKI/12,24)

ZNACILNOSTI:

PREDNOST MOLA, KROMATIZMI,
INTERVALI »DURIUSCULI«, RITMI »ALLA
FRANCESE«, KONTRASTI, MOTIVI,
POGOSTA IREGULARNA FRAZA,
APERIODICNOST)

Largo

4. PLESNA (SUITNA) TEMA (FUGA)

(npr. WTKI/2, 11, 13, 15, 21, ETC.)

ZNACILNOSTI:

STILIZACIJA PLESOV, UPORABA ZNACILNIH RITMICNIH
FIGUR, RITMICA IN MOTIVICNA JEDRA,
PONAVLJANJE, PERIODICNOST ETC.)

5. TOKATNA TEMA (FUGA)

(npr. WTKI/10)

ZNACILNOSTI:

RITMICNA UNIFORMNOST, »TOKATNA VIRTUOZNOST«,
 PROGRESIVNOST GRADNJE, MOTIVICNA GRADNJA,
 RELATIVNA DOLGOST ETC.

Musical score for '5. TOKATNA TEMA (FUGA)'. It consists of two systems of piano accompaniment. The first system has a treble clef on the right and a bass clef on the left. The second system has a treble clef on the left and a bass clef on the right. The music is in 3/4 time and G major. It features a continuous, rhythmic pattern of eighth and sixteenth notes, characteristic of a toccata. A circled number '4' is placed at the beginning of the second system.

6. KONCERTANTNA TEMA (FUGA)

(npr. WTKI/3, WTKII/5)

ZNACILNOSTI:

PODOBNOSTI S TOKATNO TEMO, »VIOLINSKE«
 ZNACILNOSTI« (PONAVLJANJE, INTERVALNI SKOKI,
 RAZLOŽENI AKORDI V ŠIROKI LEGI, DEKORACIJA ...)

Musical score for '6. KONCERTANTNA TEMA (FUGA)'. It consists of two systems of piano accompaniment. The first system has a treble clef on the right and a bass clef on the left. The second system has a treble clef on the left and a bass clef on the right. The music is in 3/4 time and G major. It features a more complex, melodic line with various ornaments and fingerings (1-4) indicated above the notes. The bass line provides a rhythmic accompaniment with some syncopation.

IZDELAJ DVOGLASNI, KONCNI INŠTRUMENTALNI KANON!

Allegro (♩ = ca. 96)

(po temi Händlove Fuge v F-duru)